

CODUL DE BUNE PRACTICI

Codul nu conține elemente de legislație. Se presupune că instituțiile de învățământ superior trebuie să asigure în toate cazurile cerințele legislative impuse. În toate cazurile, prevederile codului trebuie să se armonizeze cu legislația în vigoare.

Acest document a fost elaborat (inițiat) în cadrul reuniunilor de lucru organizate prin proiectul Matra Flex (NEQ: Network for Higher Education Quality). Acest COD va reprezenta un ghid pentru toate instituțiile ce aderă la NEQ, în efortul lor de a implementa un sistem adecvat de asigurare a calității.

Codul conține principii și practici acceptate pe plan național și internațional, utilizabile în managementul calității academice în universități. Codul permite în același timp individualizarea fiecărei instituții în parte, în concordanță cu misiunea, tradiția academică, cultura și strategia propuse.

O primă versiune a acestui COD a fost discutată în workshopul organizat în cadrul proiectului Matra, la București 26-28 martie 2008. O formă revizuită a codului a fost prezentată la Seminarul NEQ, București 5-10 mai 2008. Secțiunile revizuite ale codului sunt structurate într-o serie de principii și elemente explicative care să faciliteze implementarea în fiecare instituție a mecanismelor de asigurare a calității în conformitate cu standardele impuse și ținând cont, în același timp, de specificul propriu, de strategia și politica internă și externă a acesteia.

Codul de Bune Practici

Secțiunile Codului de Bune Practici sunt:

- A. Elaborarea programelor educaționale, aprobarea, monitorizarea și revizuirea lor
- B. Programe de master și doctorat
- C. Evaluarea studenților
- D. Educația pentru carieră și integrare socio-umană
- E. Admiterea
- F. Cercetarea științifică

A. ***Elaborarea programelor educaționale, aprobarea, monitorizarea și revizuirea lor***

A.1. Introducere

- Elaborarea programelor de studii este un proces complex care trebuie să ia în considerare strategia, misiunea, politicile educaționale ale instituției, obiectivele socio-economice naționale, aspirațiile locale, mutațiile impuse de procesele de revizuire prin asigurarea calității și audit intern sau extern.
- Procesul de elaborare al unui program este inițiat de constituirea curriculei. Programul poate cuprinde module sau secțiuni și trebuie să ofere flexibilitate în definirea unor trasee de studiu pentru studenți.
- Elaborarea unui program reprezintă o activitate creativă și permanent inovativă.

A.2. Principii:

- ❖ Instituția își asumă întreaga responsabilitate pentru standardele și calitatea procedurilor implicate în:
 - elaborarea programelor;
 - aprobarea programelor;
 - monitorizarea și revizuirea programelor.
- ❖ Monitorizarea și revizuirea programelor trebuie să reprezinte o prioritate a managementului academic al instituției.
- ❖ În elaborarea unui program, instituția trebuie să aibă în vedere următoarele:
 - cadrul național al calificărilor și cerințele profesionale ale angajaților;

- legislația națională și europeană;
 - compatibilitatea programului cu strategia instituției și misiunea ei declarată;
 - resursele existente, umane și materiale;
 - existența unor relații academice cu alte instituții ce ar permite dezvoltarea programului;
 - nivelul de risc asumat, asupra resurselor existente în instituție, prin aprobarea și revizuirea programului.
- ❖ Senatul instituției are întreaga responsabilitate în definirea, menținerea și asigurarea standardelor de calitate pentru orice program de educație oferit. Această responsabilitate poate fi delegată, transferată unor entități (colective) academice din instituție.
- ❖ Este foarte important ca responsabilitatea, misiunea și autoritatea acestor colective să fie bine definită pentru ca personalul academic și studenții să cunoască perfect întregul mecanism, etapizarea procedurilor și responsabilitatea asumată, individuală și colectivă.
- ❖ Pentru asigurarea unui proces de aprobare și revizuire obiectiv, instituția trebuie să utilizeze o evaluare externă. Această participare externă în evaluarea programelor trebuie să realizeze:
- obiectivitatea și independența programului de monitorizare;
 - cooperarea cu alte instituții care sunt implicate în dezvoltarea programului;
 - evaluarea obiectivă a potențialului academic de care dispune instituția;
 - evaluarea obiectivă a resurselor instituției în fundamentarea programului;
 - accesibilitatea programului pentru studenții instituției;
 - în ce măsură programul poate fi continuat prin programe de master și doctorat;

- implicarea evaluatorilor externi trebuie să fie proporțională cu importanța și complexitatea programului.
- ❖ Procedurile de aprobare, monitorizare și revizuire trebuie să fie clar descrise și comunicate tuturor celor implicați, cadrelor didactice și studenților. Se vor preciza cu exactitate etapele procedurilor de aprobare sau revizuire și responsabilitățile.

A.3. Elaborare:

- Instituțiile publice principiile care stau la baza inițierii, elaborării și dezvoltării programului. Acestea trebuie să includă:
 - misiunea instituției;
 - scopul programului;
 - nivelul programului și poziția sa în cadrul național al calificărilor;
 - punctele de referință externe;
 - rolul studenților în elaborarea și dezvoltarea programului;
 - curricula asociată și gradul de creștere al informației oferite;
 - standardele de calitate impuse progresiv nivelului de instruire;
 - oportunitățile obținute de student după absolvirea programului;
 - balanța programului, relația între aspectele teoretice și practice;
 - coerența programului, organizarea logică a curriculei, astfel încât să permită atingerea obiectivelor propuse;
 - numărul de credite obținute după parcurgerea programului;
 - structura pe module a programului. În ce măsură, după parcurgerea unui modul, programul permite accesul spre alte module;
 - diploma acordată;
 - în ce măsură cunoștințele dobândite după parcurgerea programului se vor reflecta în cariera studentului;
 - resursele necesare pentru dezvoltarea programului;
 - în ce măsură resursele existente permit atingerea standardelor de calitate dorite;

→ în ce măsură instruirea în cadrul programului determină creșterea nivelului intelectual al studentului, în ce măsură cresc capacitățile, preferințele și abilitățile acestuia.

A.4. Aprobare:

- ◆ Instituția trebuie să demonstreze că deciziile de aprobare ale unui program se bazează numai pe considerațiile privind îndeplinirea standardelor academice și ale oportunităților de instruire oferite studenților.

- ◆ Aprobarea programului implică luarea în considerație a următoarelor elemente:
 - principiile care au stat la baza elaborării;
 - definirea standardelor impuse de nivelul titlului și diplomei acordate;
 - curricula programului și creditele asociate;
 - resursele necesare pentru dezvoltarea programului;
 - solicitările anticipate pentru program. Sunt estimate atât solicitările studenților, cât și cele ale pieței forței de muncă;
 - corespondența între curricula programului și cercetarea științifică în domeniu;
 - oportunitățile oferite de program;
 - perioada de timp pentru care este valabilă aprobarea programului.

- ◆ Decizia finală de aprobare este luată de Senatul instituției sau de o entitate academică delegată, independentă de departamentul academic ce a propus programul.

A.5. Monitorizarea și revizuirea:

- ▶ Instituțiile trebuie să dispună de mijloacele necesare prin care se realizează elaborarea, aprobarea, monitorizarea și revizuirea programelor. Pe durata acestui proces trebuie avute în vedere următoarele:
 - beneficiile obținute de instituție, personal academic și studenți prin introducerea noului program;
 - în ce măsură noul program contribuie la o mai bună integrare a absolvenților pe piața forței de muncă;
 - în ce măsură noul program facilitează accesul la cunoștințe al studentului;
 - riscul asumat de instituție prin extinderea portofoliului de program cu acest nou program.

- ▶ Instituția trebuie să asigure o monitorizare periodică a programelor astfel încât:
 - să se asigure că programul rămâne valabil, în concordanță cu dezvoltarea științei și a cerințelor de aplicare în practică;
 - să permită o evaluare a „output”-urilor studenților (satisfacerea cerințelor angajaților, încadrarea în carieră, etc.);
 - să evalueze continuu curricula;
 - să se asigure că recomandările în urma evaluărilor sunt implementate.

- ▶ În cadrul acestui proces se vor lua în considerație și:
 - rapoarte ale unor evaluatori externi;
 - rapoarte ale unor comisii de acreditare;
 - feedback din partea studenților și corpului profesoral;
 - feedback de la angajatori.

- ▶ Instituțiile vor publica periodic elemente definitorii privind validitatea și relevanța programelor oferite.

- ▶ În cadrul acestui proces, instituțiile vor lua în considerație următoarele:
 - efectele schimbărilor pe piața forței de muncă;
 - continuitatea resurselor tehnice și academice ale instituției;
 - modificarea direcțiilor de cercetare curentă asociată cu domeniul programului;
 - schimbările în solicitările studenților;
 - schimbările în solicitările angajatorilor;
 - feedback-ul studenților și absolvenților.

- ▶ În eventualitatea că un program este anulat, această decizie va fi transmisă corpului profesoral și studenților înscriși la program și se vor face toate demersurile pentru transferul acestora la alte programe.

B. *Programe de master și doctorat*

B.1. Introducere:

- Instituțiile pot desfășura programe de master și doctorat dacă au în domeniul respectiv programe de licență acreditate.

- Instituțiile sunt responsabile pentru respectarea standardelor și programelor de master și doctorat.

- Instituțiile sunt abilitate să implementeze, să monitorizeze și să revizuiască ansamblul de reglementări ce definește calitatea programelor de master și doctorat.

- Aceste reglementări trebuie să precizeze:
 - cerințele impuse pentru admiterea în aceste programe;
 - cerințele academice și procedurale impuse pe durata desfășurării programului;

- durata studiilor și criteriile calitative necesare pentru finalizarea studiilor.

B.2. Principii:

- ❖ O componentă importantă a programelor de master și doctorat este cercetarea științifică. Calitatea cercetării poate fi evaluată prin:
 - articole, cărți, monografii, publicații, participări la conferințe;
 - personal de cercetare (profesori și studenți);
 - transfer de cunoștințe și aplicații ale cercetării în probleme practice, în mediul economico-social sau industrial.
- ❖ Procedurile de admitere, standardele și criteriile pentru astfel de programe trebuie să fie clare, publice și total transparente.
- ❖ Instituția trebuie să asigure infrastructura academică necesară desfășurării programului. Acesta include:
 - existența unui corp profesoral, cercetători de înaltă calitate;
 - existența unor conducători de doctorat (pentru programele orientate spre cercetare);
 - existența unui raport corect între numărul de studenți și numărul de cadre didactice;
 - existența unei infrastructuri tehnice pentru cercetare, accesibile studenților;
 - acces direct al studenților la echipamente IT, la biblioteca electronică și la mijloace de informare electronice;
 - existența unei strânse legături cu mediul socio-economic, astfel încât rezultatele cercetării să poată fi implementate;
 - existența unor soluții de finanțare externe pentru dezvoltarea programului.

- ❖ Instituția trebuie să asigure o “cultură a cercetării” în cadrul programului, cu participarea totală a studenților. Aceștia vor fi încurajați continuu prin publicarea rezultatelor, participări la seminarii și workshopuri, acordarea unor distincții și diplome, etc.
- ❖ Instituțiile vor desemna supervizori pentru a asigura îndrumarea studenților pe toată desfășurarea programului. Responsabilitățile supervizorilor sunt comunicate atât studenților cât și supervizorilor prin reglementări scrise.
- ❖ Procesul de evaluare al studenților pe parcursul unui program este monitorizat continuu.
- ❖ Instituțiile vor asigura oportunitățile necesare pentru studenți, pe durata programului, în special pe direcția cercetării. Instituțiile vor organiza mecanisme prin care să se asigure feedback-ul programelor de master și doctorat. Acest feedback trebuie să funcționeze permanent și să aibă un caracter constructiv.
- ❖ Instituțiile vor defini criteriile corespunzătoare standardelor academice ale programelor de master și doctorat. Acestea vor fi relevante în special pentru componenta de cercetare. Aceste criterii vor fi permanent revizuite și transmise studenților și personalului.
- ❖ Instituțiile trebuie să furnizeze studenților:
 - date complete asupra curriculei programului;
 - numărul de credite acordat pe fiecare modul / semestru al programului;
 - modul de monitorizare al activității de învățare;
 - modalitățile de finalizare ale fiecărui semestru, pentru disciplinele incluse în programă;
 - condițiile de reevaluare în cazul obținerii, într-o anumită etapă, a unor calificative nesatisfăcătoare;
 - modalitățile de susținere a dizertației finale.

- ❖ Instituția trebuie să se asigure că studenții și-au însușit responsabilitățile ce le revin în cadrul programului. Acestea includ:
 - responsabilitate în dezvoltarea lor profesională;
 - menținerea unui contact cât mai îndelungat cu cercetătorii și corpul academic, pe toată durata programului;
 - respectarea termenelor impuse pentru activitățile cerute în cadrul programului;
 - să cunoască reglementările instituției, etica cercetării, dreptul de proprietate intelectuală, etc.

- ❖ Instituția va furniza studenților toate datele necesare pentru ca aceștia să cunoască mediul academic în care își va desfășura activitatea:
 - informații generale despre instituție;
 - informații despre portofoliul de programe de master și doctorat oferit;
 - informații cât mai complete despre programul ales;
 - codul etic al cercetării cu reglementările interne ale instituției;
 - serviciile sociale și de consiliere aflate la dispoziția studenților;
 - informații despre asigurări de sănătate;
 - informații despre securitatea muncii;
 - activități sociale la care pot fi implicați.

- ❖ În vederea asigurării accesului studenților la cele mai bune facilități de instruire și cercetare, precum și la rezervele de expertiză, se recomandă inițierea de programe în parteneriate interuniversitare, cu institute de cercetare și întreprinderi inovative. Formulele de organizare pot urma modelele recomandate de Procesul Bologna, European Institutes of Innovation and Technology (E.I.T.) și alte inițiative similare.

- ❖ Instituția trebuie să furnizeze studenților:
 - obiectivele inițiale ale cercetării și cerințele specifice impuse prin tema de cercetare (contractul de cercetare) abordată.
 - etapele și fazele impuse prin contractul de cercetare;

- modul de monitorizare al cercetării;
 - modul de finalizare al cercetării.
-
- ❖ Evaluarea standardelor de cercetare trebuie să fie riguroasă și transparentă. Modalitățile de evaluare ale studenților pot fi: examinare orală, test scris și evaluare de proiect (lucrare practică).
 - ❖ Procedurile de evaluare se comunică tuturor părților implicate: studenților, supervizorilor și examinatorilor.
 - ❖ Un mecanism special va analiza toate apelurile studenților și observațiile lor referitoare la calitatea cercetării, a sistemului de evaluare și a suportului tehnic;
 - ❖ Instituția este singura responsabilă pentru diplomele și titlurile acordate la absolvirea acestor programe.
 - ❖ Instituția va furniza studenților informații referitoare la titlul și diploma obținută la finalizarea programului.

C. Evaluarea studenților

C.1. Introducere:

- Evaluarea este procesul prin care sunt apreciate cunoștințele individuale ale studenților, capacitățile de înțelegere și abilitățile sale. Evaluarea poate fi realizată astfel:
 - evaluarea continuă a cunoștințelor, capacitățile de înțelegere și abilitățile; alături de cunoștințe și aptitudini, atitudinile sunt componente fundamentale ale rezultatelor procesului didactic.

Programele academice trebuie evaluate și din perspectiva formării de atitudini în concordanță cu cerințele angajatorilor și ale societății.

– atribuirea unei note care să reflecte nivelul de performanță realizat.

- Modul prin care studentul este evaluat este o parte esențială a procesului de instruire. O bună evaluare este obținută dacă, după un program sau un modul de studii, studentul demonstrează că și-a însușit „output”-urile sistemului.

C.2. Principii:

- ❖ Instituțiile sunt singurele entități academice abilitate să emită standarde de evaluare ale studenților:
 - concep, aprobă, monitorizează și revizuiesc strategiile de evaluare a programelor de studii;
 - implementează riguros strategiile de evaluare și metodele ce permit aprecierea nivelului de învățare al studentului;
 - apreciază ce standarde academice pot fi menținute ca urmare a strategiei de evaluare impuse și ce standarde pot fi eliminate;
 - determină frecvența și periodicitatea procedurilor de evaluare: anuală, semestrială sau continuă pe durata întregului an academic;
 - apreciază în ce măsură mecanismul de evaluare reflectă în mod corect capacitatea studentului de a-și însuși nivelul de cunoștințe impus și la standardele de performanță dorite. Această apreciere se poate referi la evaluarea activității pe un an de studiu, sau după parcurgerea unui modul de studiu sau după întregul program;
 - impun un mecanism care monitorizează continuu activitatea de instruire și realizează permanent o comparație cu standardele impuse;
 - reflectă cunoștințele necesare pentru integrarea acestuia în viitoarea carieră.

❖ Instituțiile fac publice principiile și procedurile ce constituie evaluarea studentului:

→ în acest sens, principiile și procedurile de evaluare trebuie să fie clare, precise, accesibile personalului didactic și studenților, iar sistemul de evaluare să asigure o tratare echitabilă a tuturor studenților, eliminând subiectivismul și asigurând imparțialitatea evaluării;

→ sistemul de notare trebuie să fie astfel ales încât calificativele atribuite să reflecte în cât mai mare măsură capacitatea și abilitățile studentului de însușire a cunoștințelor și în ce măsură nivelul atins corespunde standardelor impuse;

→ climatul în care se desfășoară evaluarea trebuie să fie netensionat, în spirit academic, având drept unic scop evaluarea corectă a studenților.

❖ Instituțiile trebuie să încurajeze practica evaluării ce promovează instruirea (învățarea) efectivă și continuă:

→ în mare măsură, tehnica evaluării studentului trebuie să țină cont de nivelul de cunoștințe dobândit, de gradul de înțelegere și de abilitățile acestuia.

→ se impune introducerea unui “feedback” al activităților de evaluare determinat de modul în care acestea se reflectă în îmbunătățirea nivelului de cunoștințe;

→ sistemul de evaluare trebuie să aibă în vedere eventualele rezultate științifice obținute de student în domeniul evaluat;

→ în condițiile în care programele evaluate impun o serie de activități practice (laboratoare, proiecte, lucrări practice, etc.), ponderea acestora în stabilirea calificativului de evaluare trebuie foarte judicios formulată;

→ sistemele de evaluare trebuie să încurajeze activitatea spre performanță a studentului.

- ❖ Instituțiile fac publice comisiile de evaluare și procedurile lor specifice:
 - comisiile de evaluare trebuie să fie conștiente că deciziile lor nu contravin procedurilor, strategiilor și reglementărilor probate la nivel instituțional;
 - în condițiile în care evaluarea studenților este realizată pe mai multe nivele trebuie identificate riguros atribuțiile comisiilor pe fiecare nivel, astfel încât rezultatul final să reflecte corect nivelul de cunoștințe al studenților;
 - pentru o evaluare obiectivă, se recomandă includerea în comisii a unui evaluator extern;
 - pentru a elimina un potențial conflict de interese, membrii comisiilor trebuie să declare că nu au interese personale (legături de rudenie) față de studenții evaluați;
 - după fiecare evaluare, deciziile comisiilor trebuie înregistrate, acestea devenind documente ce atestă oficial nivelul de cunoștințe al studentului.

- ❖ Instituțiile asigură o evaluare riguroasă, obiectivă și flexibilă și mențin un cadru impus de securitate al evaluării:
 - definirea unor proceduri clare și riguroase reprezintă cheia asigurării unei evaluări corecte a studenților;
 - instituțiile trebuie să facă publice facilitățile oferite studenților care au anumite probleme de sănătate;
 - procedurile de evaluare trebuie să specifice exact timpul acordat evaluării, care este data limită (deadline) pentru trimiterea unei lucrări (proiect), modalitățile de penalizare în cazul în care timpii specificați nu sunt respectați, etc.;
 - modalitățile prin care se poate accepta o reevaluare în condițiile în care, într-o primă fază, evaluarea a obținut un calificativ nesatisfăcător.

- ❖ Timpul pentru evaluare și eventual calendarul acesteia corespund nivelului evaluării și programului supus evaluării.
- ❖ Notarea evaluării și modalitatea de acordare a calificativelor de evaluare sunt mecanisme transparente:
 - nivelele pentru care se acordă anumite calificative de evaluare trebuie riguros stabilite. Acestea trebuie să reflecte obiectivitatea, lipsa de subiectivism, a comisiilor de evaluare. Delimitările între nivele trebuie cât mai corect definite pentru evitarea ambiguităților;
 - se recomandă o tratare cât mai uniformă a acestor nivele, la nivelul catedrei sau departamentului;
 - se vor preciza clar nivelele pentru care se pot acorda anumite distincții.
- ❖ Instituțiile trebuie să implementeze clar regulile și procedurile prin care se trece de la un program la altul, de superior.
 - instituțiile trebuie să specifice clar numărul de credite obținut pe program sau după parcurgerea unui modul din cadrul programului;
 - instituția trebuie să precizeze oferta educațională la încheierea fiecărui modul sau program;
 - instituția trebuie să precizeze studentului în ce măsură neobținerea unor credite la un modul (program) îi permite continuarea programului sau trecerea la un alt program;
 - se vor preciza ofertele de studiu post-graduate pe care instituția le poate furniza după încheierea programului de licență (sau a unui grup de programe);
 - în condițiile transferului de la o instituție la alta, în cadrul aceluiași program sau a unui similar, se vor preciza calificativele echivalente, creditele asociate, precum și modalitățile de continuare a studiului.
- ❖ Instituțiile trebuie să permită existența unui feedback al studenților în problematica evaluării, în scopul găsirii celor mai bune soluții de evaluare și de a permite îmbunătățirea continuă, în timp, a procedurilor de evaluare.

- ❖ Instituțiile trebuie să aibă programe de training pentru evaluatori. Trebuie să se asigure că persoanele ce realizează evaluarea sunt competente și înțeleg perfect rolul și responsabilitățile lor.
- ❖ Dacă instruirea este realizată într-o anumită limbă, evaluarea trebuie să fie efectuată în aceeași limbă.
- ❖ Instituțiile trebuie să furnizeze, în mod clar, atât studenților cât și evaluatorilor, criteriile și standardele impuse:
 - studenții trebuie să aibă acces la orice informație privind tehnicile și criteriile de evaluare. Acestea trebuie să devină accesibile prin pagina de web sau prin orice alte mijloace media;
 - informațiile privind evaluarea trebuie transmise în timp util astfel încât studenții, pentru orice nivel de evaluare, să aibă timp pentru înțelegerea procedurilor și acomodarea cu acestea;
 - departamentele și catedrele implicate în evaluare trebuie să consilieze studenții asupra tehnicilor și procedurilor de evaluare, examinare, impuse.
- ❖ Instituțiile trebuie să revizuiască reglementările de evaluare în mod periodic astfel încât ele să corespundă, dinamic, dezideratelor propuse:
 - reglementările pentru conducerea studenților trebuie să reflecte în mod dinamic orice modificări în legislație sau orice modificare în solicitările piața muncii;
 - orice modificare în reglementările de evaluare trebuie să fie discutată în corpul academic și trebuie să întrunească aprobarea acestuia. Un vot consultativ poate fi obținut și din partea studenților.
- ❖ Studenții trebuie să adopte o corectă conduită academică în timpul evaluării și să fie conștienți de responsabilitățile lor:
 - instituția trebuie să definească în mod clar ce înseamnă o conduită necorespunzătoare într-o procedură de examinare;

- studenții trebuie informați asupra consecințelor unei conduite necorespunzătoare: plagiat, fraudă, etc.
- ❖ Instituțiile trebuie să asigure înregistrarea imediată a documentației rezultate prin evaluare, iar deciziile relevante sunt comunicate sau afișate cât mai curând posibil:
 - instituția trebuie să precizeze exact responsabilitățile personalului desemnat cu calculul, verificarea și înregistrarea deciziilor de evaluare;
 - instituția trebuie să asigure protejarea datelor stocate electronic, eliminând orice posibilitate de pierdere a informației sau de alterare a acesteia;
 - instituția trebuie să precizeze accesul la informația individuală a evaluării studentului.

D. ***Educația pentru carieră și integrare socio-umană***

D.1. Introducere:

- Educația pentru carieră este definită prin sistemul de proceduri, facilități și activități destinate să pregătească studentul pentru a lua cele mai bune decizii pentru viitoarea sa carieră, în condițiile actuale sau de perspectivă ale pieței muncii.
- Această componentă a Codului de Bună Practică pe de o parte permite instituțiilor să rezolve dezideratul studenților pentru viitoarea carieră și în același timp să asigure că absolvenții satisfac solicitările pieței muncii.
- Strategia instituției trebuie să fie bine adaptată la modificările și cerințele pieței muncii:

- piața forței de muncă este în continuă schimbare și este extrem de important ca instituția să ofere studenților o imagine cât mai completă a acestei evoluții;
 - strategia instituției trebuie orientată în scopul de a promova acele abilități ale studenților care îi fac adaptabili la noile solicitări ale pieței forței de muncă.
-
- Instituția trebuie să dezvolte în student capacitatea de a-și dezvolta aptitudinile în concordanță cu solicitările externe, să-și creeze oportunități corespunzătoare și să fie pregătit pentru o permanentă instruire (lifelong learning).
 - Un rol important în identificarea unei adaptări la nevoile societății îl joacă existența unui sistem corect de informare care să evidențieze, atât cerințele impuse într-o viitoare carieră, cât și resursele oferite de instituție în satisfacerea lor.
 - Pregătirea studenților pentru o viitoare carieră trebuie să reprezinte o soluție integrată, coerentă și unitară ce implică atât strategia de instruire instituțională, cât și factorii umani, departamentele academice, personalul desemnat ca tutore, departamentele ce transmit ofertele de angajare și serviciile conexe.
 - Instituția trebuie să aibă o strategie clară, documentată și accesibilă privind educația pentru carieră, informația aferentă și modalitățile de ghidare ale studentului.
 - În cadrul instituției trebuie creată o entitate (departament-DEC) destinat educației pentru carieră, informatizării și ghidării studentului în acest scop.
 - Această strategie trebuie să fie imparțială, focalizată pe individ, confidențială, de colaborare, accesibilă și în concordanță cu politica instituției.

- Această strategie trebuie să fie inclusă în procedurile curente de evaluare a calității.
- Instituția trebuie să verifice în ce măsură strategia pentru educație în carieră permite absolventului să se adapteze ușor solicitărilor angajatorului.
- Pe plan intern, instituția trebuie să furnizeze mecanismele prin care departamentele academice contribuie la educația pentru carieră a studentului. Se poate încuraja introducerea în curricula academică a unor cursuri de deontologie profesională care să exemplifice problemele specifice ale integrării pe piața muncii.
- Studenții trebuie să primească continuu, pe toată durata studiilor, informații despre ofertele și locurile de muncă existente. Aceste informații pot continua și după ce studentul a absolvit programul de studiu și a părăsit instituția.
- Instituția trebuie să facă clar cunoscută studentului cunoștințele și abilitățile ce sunt necesare pentru obținerea unei viitoare cariere.
- Instituția trebuie să promoveze continuu o relație de colaborare între departamentele pentru educația în carieră și angajatori.
- Instituția trebuie să verifice în ce măsură DEC ia în considerație permanent evoluțiile pieței muncii și oportunitățile oferite de aceasta pentru acordarea de oferte absolvenților.
- Instituția trebuie să promoveze o rețea de informare printre posibili beneficiari folosind asociațiile Alumni.
- Instituția trebuie să verifice că toți membrii DEC au calitățile, abilitățile și cunoștințele pentru a-și demonstra eficiența în cadrul sarcinilor impuse de departament.

- Serviciile oferite de DEC trebuie continuu monitorizate de Senatul instituției.
- DEC trebuie să solicite informații din partea angajatorilor asupra modului de integrare al absolvenților. În funcție de aceste date, strategia DEC trebuie permanent corectată și adaptată.
- Instituțiile sunt responsabile pentru standardele academice ale diplomelor oferite, iar studenții și angajatorii sunt permanent informați asupra titlurilor emise și asupra drepturilor și responsabilităților ce decurg din acestea.

E. **Admiterea**

- Instituția trebuie să aibă o politică și proceduri clare, consistente, bine definite pentru recrutarea și admiterea studenților.
- Instituția trebuie să facă publice procedurile de admitere pe site-ul propriu. Aceste proceduri trebuie să cuprindă reglementările impuse pe plan național, precum și elementele specifice oferite la nivelul universității.
- Programele de studiu și numărul de locuri acordat de instituție, aprobat de Senatul instituției, pentru fiecare an trebuie publicate oficial cu circa 6 luni înainte de data aprobată pentru desfășurarea concursului de admitere.
- Pentru o mai bună informare a viitorilor candidați, instituția trebuie să editeze, să emită materiale promoționale, cât mai clare și precise, astfel încât să furnizeze acestora suficientă informație pentru opțiunea lor.
- Informațiile furnizate trebuie să conțină atât date despre viitoarea pregătire în cadrul programului, cât și despre oportunitățile pe care le va avea pe piața forței de muncă, la terminarea studiilor.

- Procedurile de admitere trebuie să fie transparente. Rezultatele finale trebuiesc imediat publicate pe site-ul universității.
- Personalul implicat în procesul de admitere trebuie să cunoască perfect mecanismul și reglementările instituției. Acesta trebuie să demonstreze abilități pentru comunicare cu viitorii candidați și să reprezinte pentru aceștia o „interfață” cât mai „prietenosă”.
- Instituția trebuie să dețină informații despre modul în care decurge procesul de recrutare și admitere. În funcție de aceste informații, strategia de admitere trebuie revizuită și adaptată în fiecare an.
- Instituția trebuie să aibă propriile proceduri de rezolvare a apelurilor sau contestațiilor candidaților.

F. Cercetarea științifică

F.1. Introducere

- Această secțiune a CODULUI definește ansamblul de proceduri și reglementări prin care este coordonată activitatea de cercetare științifică / vocațională în comunitatea academică, rezultatele acesteia sunt înregistrate și raportate, sunt ulterior diseminate, aplicate și utilizate. Aceste principii permit verificarea calității și integrității informațiilor produse prin cercetare, sunt repere pentru asigurarea unei bune calități în cercetare și servesc totodată ca puncte de referință pentru identificarea “practicilor rele”, ale fraudei și plagiatului.
- Cercetarea științifică reprezintă o componentă esențială a mediului academic.

- Strategia cercetării în instituția de învățământ face parte integrantă din planul strategic instituțional.
- Strategia cercetării trebuie să ofere o soluție echilibrată între cercetarea fundamentală și cea aplicată.
- Strategia de cercetare este adoptată de Senatul instituției și făcută publică.
- Instituția are o Comisie a Senatului care monitorizează și evaluează cercetarea în funcție de obiectivele propuse. Raportul asupra cercetării este prezentat anual Senatului pentru aprobare.

F.2. Principii:

- ❖ Instituția este responsabilă pentru asigurarea calității “procesului de cercetare”, proces complex, care, pe lângă calitatea “cercetării în sine” include și procedurile de administrare a fondurilor alocate pentru cercetare, fonduri provenite de la bugetul public sau de la surse private sau externe.
- ❖ Universitatea trebuie să impună ca la cele mai înalte standarde de calitate ale cercetării să adere toți membrii comunității academice.
- ❖ Activitatea de cercetare impune la nivelul instituției următoarele principii:
 - *Onestitatea* impune ca cercetătorii și corpul academic să aibă o atitudine responsabilă față de ceilalți membri, să asigure corectitudinea datelor obținute prin cercetare, să nu genereze conflicte, să respecte proprietatea intelectuală a rezultatelor, să recunoască paternitatea rezultatelor altor colective, să nu accepte plagiatul sau pirateria și să nu întreprindă acțiuni care să determine violarea relațiilor de colegialitate din colectivele de cercetare.

- *Deschiderea* cere ca universitatea să încurajeze cooperarea intra- și interuniversitară, schimbul de idei, valorificarea în comun a rezultatelor științifice, fără ca acestea să ducă la un conflict privind proprietatea intelectuală a rezultatelor cercetării. Se recomandă în acest sens patentarea rezultatelor.
- *Responsabilitatea*. Fiecare membru al comunității academice trebuie să promoveze responsabilitatea în cadrul colectivelor, să nu tolereze falsul, plagiatul și să contribuie la crearea unui climat propice valorificării potențialului științific. Fiecare membru al comunității trebuie să-și asume responsabilitatea rezultatelor cercetării.
- *Cooperarea*. Echipele de cercetare trebuie să lucreze unitar, implicând în această activitate întregul colectiv și asigurându-le tuturor, în funcție de rezultate, o pondere corespunzătoare în materialele publicate.
- *Integritatea* impune stabilirea unei conduite morale ireproșabile în activitatea de cercetare. Aceasta cere eforturi deosebite în verificarea cu atenție a rezultatelor obținute și eventual publicate, și retractarea anumitor rezultate dacă ulterior s-au dovedit eronate.
- Universitatea trebuie să creeze o *Comisie de etică* pentru monitorizarea aplicării principiilor enunțate pentru fiecare activitate de cercetare desfășurată.
- În fiecare instituție trebuie creat un *cod etic* ce definește practicile în cercetare și reglementează experimentele pe animale și subiecți umani.

F.3. Procesul cercetării:

- ◆ În abordarea unei teme de cercetare, colectivele implicate trebuie să facă o analiză clară, un studiu complet asupra factorilor ce determină succesul proiectului de cercetare, asupra resurselor existente și a responsabilităților membrilor colectivului.

- ◆ Membrii colectivelor trebuie să identifice și să declare orice conflict de interese de ordin legal, etic, financiar, instituțional, personal sau de orice altă natură, astfel încât acesta să nu blocheze activitatea colectivului.
- ◆ Activitatea de cercetare trebuie să respecte etica academică în sensul că aceasta nu trebuie să pericliteze direct sau indirect sănătatea și viața oamenilor și să nu contribuie la producerea unor acțiuni dăunătoare mediului natural.
- ◆ În cadrul colectivului de cercetare se impune stabilirea clară a responsabilităților atât sub aspectul finanțării cât și al valorificării rezultatelor. Un accent deosebit se impune în cazul publicării acestora.
- ◆ Colectivele de cercetare trebuie să atragă studenți care să participe la toate fazele de activitate în care își pot demonstra competența.
- ◆ Coordonatorul colectivului de cercetare trebuie să se asigure de nivelul de pregătire corespunzător al tuturor persoanelor implicate, eventual stabilind efectuarea unor cursuri de training.
- ◆ Rezultatele cercetării trebuie protejate prin patente, publicate în reviste sau susținute la conferințe de prestigiu, naționale și internaționale.
- ◆ Contribuția fiecărui membru al colectivului de cercetare trebuie bine stabilită, iar aceasta trebuie să aibă acordul celorlalți membri.
- ◆ În contextul existenței unui climat corect al cercetării în instituție, fiecare autor sau coautor al unei lucrări publicate trebuie să-și identifice propria contribuție, originalitatea efortului propriu în cercetare sau proiectare. Trebuie să se renunțe la practica autorilor sau coautorilor onorifici prin care sunt nominalizați coautori care nu au o participare substanțială în realizarea cercetării.

- ◆ Toate proiectele de cercetare desfășurate în cadrul instituției trebuie să aibă aprobarea rectoratului sau a coordonatorului departamentului de cercetare pe universitate.
- ◆ Programele de doctorat fac parte integrantă din planul de cercetare al instituției.
- ◆ Instituția promovează o dimensiune internațională a cercetării științifice. Sunt încurajate granturile de mobilitate ale cercetătorilor, contractele de cercetare cu parteneri internaționali, programele de doctorat în cotutelă internațională, publicarea rezultatelor în reviste cu recunoaștere internațională, etc.

F.4. Resursele cercetării:

- Finanțarea contractelor poate fi obținută din resursele bugetare ale M.E.C.T., din resurse interne, din granturi de cercetare de la finanțatori naționali și internaționali.
- Finanțarea poate fi obținută din fonduri de la societatea civilă, de la companii private sau fundații.
- Universitatea poate administra legate testamentare, uzufructe și donații făcute în scopul promovării cunoașterii.

Glossar de termeni și definiții

(L. Vlăsceanu, L. Grunberg, D. Pârlea - București 2007)

ACREDITAREA:

1. Procesul prin care o instituție (non)guvernamentală sau privată evaluează calitatea unei instituții de învățământ superior sau numai a unui program educațional, pentru a atesta oficial faptul că sunt îndeplinite anumite criterii sau standarde minime predeterminate. Rezultatul acestui proces este de obicei acordarea unui statut (o decizie sub forma de “da”/”nu”) de recunoaștere, și uneori a unei licențe de funcționare, valabilă pentru o perioadă de timp determinată. Procesul poate implica o auto-revizuire inițială și apoi periodică, plus evaluarea externă. Procesul de acreditare presupune în general trei pași, fiecare cu activități specifice: (i) *un proces de auto-evaluare dirijat de facultate, administratori și personalul instituției sau al programului academic și care are ca rezultat un raport a cărui referință este setul de standarde și criterii ale instituției de acreditare;* (ii) *o vizită de studiu, condusă de o echipă de omologi selectați de organizația de acreditare, care revizuieste datele, vizitează locația și interviuează personalul academic și administrativ, după care întocmește un raport de examinare care include și o recomandare către comisia instituției de acreditare;* (iii) *examinarea de către comisie a informațiilor și a recomandării având la bază un set dat de criterii privind calitatea și luarea unei decizii finale, care este apoi comunicată oficial instituției evaluate și altor părți interesate, dacă este cazul.*

2. Instrumentul prin care o instituție care nu are autoritatea să acorde diplome sau care alege să nu se folosească de acest prerogativ câștigă o autoritate extinsă și/sau obține recunoașterea calificărilor sale de către o altă autoritate competentă și asumarea drepturilor și responsabilităților pentru deciziile academice. Această autoritate poate fi statul, o agenție guvernamentală sau o altă instituție de învățământ superior, națională sau străină.

ASIGURAREA CALITĂȚII:

Un set de acțiuni planificate și sistematice necesare pentru a garanta că un produs sau un serviciu îndeplinește caracteristicile particulare (cerințele sistemului de calitate).

Cu referire la formarea profesională, procesele de asigurare a calității se refera la:

- procesul de verificare a documentației formale a sistemului de calitate;
- procesul de asigurare a clientului că procesul de formare profesională este sub control din punctul de vedere al urmării documentelor și datelor legate de serviciul de formare și de managementul oricăror rezultate negative;

Procesul de verificare și îmbunătățire a sistemului de calitate (controlul intern de inspecție; organizarea de acțiuni corective și prevenire; verificarea satisfacției clientului).

AUDIT :

Procesul de examinare a unei instituții sau a unui program, centrat în primul rând pe responsabilitatea acestora, prin care se evaluează / stabilește dacă scopurile și obiectivele declarate (în ceea ce privește curriculum-ul, personalul, infrastructura) sunt îndeplinite. În Marea Britanie, atunci când auditul este un proces instituțional desfășurat intern, acesta este numit (din 2002) proces de “EXAMINARE INSTITUȚIONALĂ”.

Audit instituțional / Examinare instituțională: Un proces bazat pe dovezi, desfășurat prin intermediul examinării colegiale, care investighează procedurile și mecanismele prin care o instituție asigură calitatea și îmbunătățirea acesteia. Atunci când desemnează

explicit responsabilitatea finală pentru managementul calității și al standardelor care țin de o instituție privită ca întreg, procesul poartă numele de examinare instituțională.

Raport de audit / Raport de evaluare / Raport de examinare: (i) Documentul elaborat în urma vizitei la fața locului a unei echipe de evaluare colegială însărcinate cu examinarea calității, în general centrat pe calitatea instituțională, standardele academice, infrastructură și personal. Raportul cu privire la o instituție descrie măsurile luate de aceasta în vederea asigurării calității și efectelor acestor măsuri asupra calității programelor sale. Raportul de audit este mai întâi pus la dispoziția instituției pentru comentarii inițiale, iar apoi este predat în forma finală, oficială. Raportul conține, printre altele, descrierea metodei de auditare, constatările, concluziile auditorilor și diferite anexe care conțin întrebările puse. În Europa, documentul este numit adesea “raport de evaluare” sau “raport de examinare”. (ii) Un astfel de raport poate fi făcut și unei agenții de acreditare evaluând măsurile luate prin asigurarea calității și efectul acestora asupra calității programelor din instituțiile prin care agenția este responsabilă.

Audit intern: În prezent există trei modalități de desfășurare a auditului intern în învățământul superior : (i) echipe de interior, formate din angajați ai instituției respective; (ii) consorțiu de auditare (care poate presta servicii către un număr de clienți din interiorul și din afara sectorului); și (iii) firme de contabilitate care efectuează auditări interne.

Auditul managementului: Auditul managementului examinează managementul general, politica și modul cum este elaborată această politică într-o instituție dată.

BUNA PRACTICĂ :

O metodă superioară sau process inovativ care implică o gamă acceptată de practici sigure și rezonabile ce au ca rezultat o performanță îmbunătățită a instituției de învățământ superior sau a programului, recunoscută de obicei ca fiind “mai bună” de către celelalte organizații. O bună practică nu reprezintă neapărat un exemplu sau o metodă absolută a cărei aplicare asigură îmbunătățirea performanței unei instituții de învățământ superior sau unui program; ci mai degrabă se referă la identificarea celei mai bune abordări a unei anumite situații, deoarece instituțiile sunt foarte diferite în termeni de constituenți și domeniu.

CALIFICAREA:

Orice distincție oferită de învățământ superior oferă (titlu, diplomă sau alt tip de atestare oficială), emisă de o autoritate competentă și înregistrată, care atestă încheierea cu succes a unui program de curs. Termenul acoperă o mare varietate de titluri oferite de învățământul superior, la diferite niveluri și în mai multe țări (de ex. Licență și Master, Doctorat, etc). O calificare este importantă prin ceea ce reprezintă: titlul de competențe și gama de cunoștințe și aptitudini. Uneori este echivalentă cu o licență de practică. Deseori, este sinonimă cu un certificat.

Cadrul de calificări: Un cadru detaliat al politicilor, care definește toate diplomele recunoscute pe plan național în învățământul superior în ceea ce privește volumul de muncă, nivelul, calitatea, rezultatele învățării și profilurile. Ar trebui conceput în așa fel

încât să fie inteligibil prin folosirea de descriptori specifici pentru fiecare diplomă, acoperindu-i atât amploarea (competențele asociate cu rezultatele învățării), cât și profunzimea (nivelul). Este structurat pe orizontală, pentru a acoperi toate diplomele acordate într-un sistem, și pe verticală, pe niveluri. Scopul este acela de a facilita: (i) dezvoltarea curriculum-ului și crearea programelor de studiu; (ii) mobilitatea studenților și absolvenților; și (iii) recunoașterea perioadelor de studiu și a certificatelor. În timp ce anumite instituții de învățământ superior au propriile cadre de calificare, altele permit apariția unei varietăți mari de diplome fără a oferi și un cadru de lucru explicit. Noul Spațiu European al Învățământului Superior, vizat de Procesul Bolonia, este privit de mulți ca având nevoie de un cadru de calificări pan-european. Descriptorii genetici pentru Licență - Masterat (de ex. The Joint Quality Initiative (sau Descriptorii de la Dublin); nivelurile de performanță pentru Licență și Masterat specifice disciplinelor (de ex. The Tuning Project); cadrul internațional de acreditare (de ex. ECTS pentru transfer și acumulare); cadrul național comun de creditare (de ex. Irlanda, Danemarca); sau rezultatele învățării și competențele - generale și specifice (de ex. Marea Britanie, Danemarca) se află prin abordările și tehnicile recente legate de sistemele centrate pe rezultate folosite pentru clasificarea și explicarea calificărilor și a cadrelor legate de acestea.

Cadru național al calificărilor: În general, un Cadru Național al Calificărilor (CNC) este creat pentru a oferi standarde și calificări omogene și recunoscute la nivel național, pentru recunoașterea procesului de acumulare de cunoștințe și competențe, precum și ca o bază pentru viitoarele revizui, articulări și dezvoltări ale calificativelor existente și viitoare. De asemenea, printre alte scopuri, acesta ar trebui să faciliteze schimbările de programă și să permită dezvoltarea accesului și integrării sociale, precum și înglobarea nevoilor societății în schimbare. Un Cadru Național al Calificărilor este în primul rând conceput în urma unui proces de dezvoltare de politici și de consultare publică pe termen mediu.

Cadru european al calificărilor: O nouă evoluție în domeniul învățământului superior, Cadru European al Calificărilor (CEC) este rezultatul unei inițiative a Comisiei Europene prevăzută pentru a fi legiferată de către Parlamentul European și de către Consiliul European în 2007. Aceasta se concentrează pe o serie de opt niveluri de referință generală sau rezultate de învățare care acoperă întregul spectru de calificări și sunt valabile pentru toate sistemele. Cadru European al Calificărilor trebuie să ofere părinților interes și angajatorilor un instrument global de referință (sau un dispozitiv de traducere) care să le permită să compare și să stabilească raporturi clare între calificări și/sau sisteme de învățământ și de formare.

CALITATEA (ACADEMICĂ):

Calitatea în învățământul superior este un concept multidimensional, dinamic și pe mai multe niveluri, corelat cu cadrul contextual al unui model educațional, cu misiunea și obiectivele instituției, ca și cu standardele specifice din interiorul unui sistem, program, a unei instituții, discipline date. Calitatea poate astfel avea mai multe semnificații, uneori contradictorii, în funcție de: (i) acordarea diverselor interese ale diferitelor părți interesate din învățământul superior (condiții legate de calitate stabilite de studenți/disciplina universității/piața de muncă/societate/guvern); (ii) punctele ei de referință: input-uri, procese, output-uri, misiuni, obiective, etc.; (iii) atributele sau

caracteristicile lumii academice, care merită evaluate; și (iv) perioada istorică din evoluția învățământului superior.

COD DE PRACTICĂ:

Un cod de practici este un document fără prevederi obligatorii, care descrie condițiile minime ale unui audit și cele care pun în lumină o practică demnă de a fi luată în considerare. Codul desemnează o serie comprehensivă de așteptări la nivelul întregului sistem, așteptări care tratează probleme de managementul calității academice și standardele în învățământul superior. Oferă un punct de referință legitim instituțiilor care asigură în mod conștient, activ și sistematic calitatea academică și standardele programelor, premiilor și diplomelor. Codul pornește de la ideea că, ținând cont de principiile și practici asupra cărora s-a căzut de acord la nivel național, fiecare instituție are propriul ei sistem independent de verificare atât a calității și standardelor, cât și a eficienței sistemului sau de asigurare a calității. Pentru elaborarea unui cod de practici este nevoie de asistență / consultanță din partea unor practicieni bine documentați și informați.

COMPETENȚE :

Un profil specific și măsurabil de atitudini și de cunoștințe care generează sau anticipează un nivel înalt de performanță într-o poziție sau un cadru de responsabilități date. Acestea sunt responsabile de identificarea și aplicarea ideilor și soluțiilor necesare pentru a rezolva problemele cu eficiență maximă și consum minim de energie și resurse.

Competențe cognitive: Aptitudinile care contribuie la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare individuală a cunoștințelor, servind de asemenea ca factori individuali de protecție contribuind la adaptarea proprie. Acestea pot include competențe precum: reflecție, adunarea de informații, analiza informațiilor, gândirea sistematică și recunoașterea metodelor, elaborarea de teorii, rezolvarea de probleme, luarea de decizii, planificarea și stabilirea obiectivelor.

Competențe aptitudinale: Acțiuni proactive, valori și norme care indică și generează performanța la nivel înalt, și arată, de asemenea, că diferitele tipuri de cunoaștere au fost dezvoltate în mod eficace de către subiect.

Competențe profesionale: Cunoașterea de către individ a surselor de informație, precum și a accesului, tehnologiilor, serviciilor și a administrării acestora, și capacitatea de a evalua în mod critic și eficace, de a filtra și de a folosi această cunoaștere în scopul împlinirii cu succes a sarcinilor specifice.

CREDITE:

Un credit este o valoare cantitativă de exprimare a volumului de lucru al unui student bazat pe realizarea obiectivelor învățării și pe cantitatea de muncă asociată. În general, odată obținut creditul nu mai poate fi pierdut. Creditul poate avea o valoare relativă (așa cum a fost cazul atunci când creditele au fost inițial introduse) sau valoare absolută (ca atunci când s-a trecut la un sistem cumulativ, caz în care creditele nu mai sunt calculate pe o bază proporțională ad-hoc, ci pe baza unor criterii recunoscute oficial - și anume după durata oficială a respectivului program de studiu).

Acumularea creditelor de studiu: Un credit obținut de un student într-o instituție de învățământ superior dată poate fi recunoscut într-o altă instituție, în funcție de compatibilitatea nivelului și contextului. Astfel, creditele de studiu sunt transferabile.

ECTS (Sistemul european de transfer și acumulare de credite): Instrumentul principal de cunoaștere transparentă a perioadelor de studii, ECTS este un sistem centrat pe student, bazat pe cantitatea de muncă cerută acestuia pentru a fi realizate obiectivele unui program de studiu, cantitatea de muncă specificată în termeni de cunoștințe și competențe ce trebuie asimilate. Creat inițial în cadrul programului ERASMUS (1988-1995) ca un proiect al Uniunii Europene, ECTS a fost dezvoltat mai mult între 1995-1999 în cadrul ERASMUS, secțiunea programului SOCRATE legată de învățământul superior, și s-a dovedit a fi un instrument util pentru obținerea transparenței programei de învățământ și pentru facilitarea recunoașterii academice. Activitatea ECTS merge în două sensuri: pe de o parte, garantează recunoașterea academică a studenților cu studii terminate în străinătate, facilitând în plus studiul afară; pe de altă parte, asigură transparența programei de învățământ a instituțiilor de învățământ superior, oferind informații detaliate despre programele de studiu respective și relevanța lor pentru diploma și permitând instituțiilor de învățământ superior să-și păstreze autonomia și responsabilitatea pentru toate deciziile legate de performanțele studenților. Procesul Bologna consideră ECTS ca fiind cadrul de lucru comun pentru conceperea programului de studiu și pentru mobilitatea studentului în interiorul Spațiului european al învățământului superior.

CRITERII:

Etaloanele/punctele de control/nivelurile de performanță prin intermediul cărora poate fi examinată posibilitatea atingerii anumitor obiective și/sau standarde. Criteriile descriu, cu un anumit nivel de detaliere, caracteristicile cerințelor și condițiilor care trebuie îndeplinite (pentru a satisface un standard) și deci oferă (cantitativ și/sau calitativ) o bază pentru concluziile de evaluare.

Criterii de performanță: Etaloane/puncte de control/niveluri de performanță folosite pentru a studia posibilitatea atingerii standardelor de performanță. Desemnând calități, caracteristici sau dimensiuni ale unui standard pentru performanța studentului, aceste criterii indică în ce măsură studenții se ridică la nivelul așteptărilor legate de ceea ce ar trebui să știe și să poată face, așa cum sunt ele exprimate prin diferite etaloane ale succesului prin scoruri sau prin note.

DEPARTAMENTUL PENTRU EDUCAȚIA PENTRU CARIERĂ ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

Entitate academică cuprinzând servicii și personal de specialitate ce au ca obiectiv îndrumarea și formarea studentului pentru exercitarea viitoarei sale profesii pe piața forței de muncă.

EDUCAȚIA PENTRU CARIERĂ

Ansamblul de proceduri și activități destinate pregătirii studentului în exercitarea viitoarei sale profesii, în corelație cu cerințele și exigențele pieței forței de muncă.

EFICACITATE (EDUCATIONALĂ)

Un rezultat al unei revizuirii/analize specifice (de ex. WASC-Educational Effectiveness Review sau Reports on Institutional Effectiveness) care cântărește calitatea în ceea ce privește realizarea unui scop educațional precis sau măsura în care se așteaptă ca o instituție de învățământ superior să satisfacă anumite exigențe. Eficacitatea este diferită de eficiență, care este determinată de volumul de output și de input utilizat. Pentru a măsura succesul unui program sau instituții de învățământ superior este necesar să se colecteze prin proceduri variate (inspecție, observare, vizite la fața locului, etc) indicatori clari, informații semnificative și dovezi care reflectă cel mai bine eficacitatea instituțională în ceea ce privește procesul de învățare al studentului și succesul academic. Angajarea în acțiunea de măsurare a eficienței educaționale dă naștere unui proces de valoare adăugată prin asigurarea calității și examinarea acreditării și contribuie la construirea, în interiorul instituției, a culturii documentării.

EFICIENȚA (EDUCATIONALĂ)

Capacitatea de a te descurca satisfăcător sau de a ajunge la un rezultat fără a irosi resurse, efort, timp sau bani (folosind cea mai mică cantitate de resurse posibilă). Eficiența educațională poate fi măsurată fizic (eficiența tehnică) sau din punct de vedere al costurilor (eficiența economică). Un grad mai mare de eficiență educațională a atins atunci când același volum de servicii educaționale la același standard este produs cu costuri mai mici, dacă o activitate educațională mai utilă înlocuiește una mai puțin folositoare, având aceleași costuri, sau dacă sunt eliminate activități educaționale inutile. Un program sau o instituție de învățământ superior pot fi administrate în mod eficient, fiind totodată ineficace în ceea ce privește îndeplinirea misiunii, a scopurilor sau a obiectivelor.

EVALUARE

Procesul general de analiză critică și sistematică care conduce la concluzii și/sau recomandări privind calitatea într-o instituție sau într-un program de învățământ superior. Evaluarea se realizează prin proceduri interne și externe. În Marea Britanie, evaluarea mai poartă și numele de revizuire.

Evaluarea externă: Procesul prin care o agenție specializată colectează date, informații și dovezi despre o instituție, o anumită componentă a unei instituții date sau despre o activitate de bază a unei instituții, cu scopul de a formula o afirmație în legătură cu calitatea acesteia. Evaluarea externă este făcută de o echipă externă de experți, colegi sau inspectori și comportă de obicei trei operații distincte:

- i. Analiza raportului de autoexaminare
- ii. Vizita la fața locului
- iii. Redactarea unui raport de evaluare

Evaluarea internă / Autoevaluarea: Procesul de auto-evaluare constă în colectarea sistematică de date administrative, chestionarea studenților și a absolvenților și găzduirea de întâlniri moderate cu conferențieri și studenți, totul având drept rezultat un raport de auto-examinare. Auto-evaluarea este în principal o imagine colectivă a instituției și o oportunitate pentru creșterea calității. Raportul care rezultă servește drept sursă de informații pentru echipa care se ocupă cu evaluarea externă.

Evaluarea profesorilor de către studenți: Procesul de folosire a datelor furnizate de studenți, referitoare la activitatea de ansamblu și atitudinea profesorilor. Aceste observații permit examinatorilor să stabilească gradul de concordanță între așteptările studenților și metodele reale de predare ale profesorilor. Este de așteptat ca evaluările făcute de studenți să ofere o imagine a atitudinii la clasă a unui profesor (abordabil, deschis, distractiv, creativ, răbdător, etc.) și/sau a capacităților unui profesor (de a explica, de a motiva studenții, de a-i ajuta să gândească, de a corecta greșelile într-o manieră prietenească, de a oferi informații în mod eficient, etc.).

EXAMINARE

1. Procesul sistematic de colectare, cuantificare și folosire a informației în vederea aprecierii eficienței instruirii și a adecvării programului de învățământ al unei instituții de învățământ superior luată ca întreg (examinare instituțională) sau a programelor sale educaționale (examinare de program). Acest proces implică evaluarea activităților principale ale instituției de învățământ superior (dovezi cantitative și calitative ale activităților educaționale și rezultatele cercetării). Examinarea este necesară pentru validarea unei decizii oficiale de acreditare, dar nu are în mod obligatoriu ca rezultat acreditarea.

2. Un proces tehnic pentru evaluarea rezultatelor studentului în cadrul procesului de învățare, pentru îmbunătățirea acestui proces, a dezvoltării studentului, ca și a creșterii eficienței predării.

Examinarea calificărilor individuale: Examinarea sau evaluarea scrisă, oficială, a calificărilor unei persoane de către o autoritate competentă în vederea acordării recunoașterii pentru o viitoare folosință academică și/sau profesională.

INFORMAȚIA PENTRU CARIERĂ

Ansamblul resurselor informaționale oferite studentului sub formă convențională (reviste, ziare, cărți, broșuri, etc.) sau pe suport electronic, în vederea pregătirii sale pentru viitoarea carieră. Informația cuprinde date referitoare la cerințele pieței forței de muncă precum și oferta universităților în acoperirea acestor cerințe.

INSTITUȚIE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR / ORGANIZAȚIE

O entitate educațională care efectuează activități de învățământ superior, bazate pe programe de studiu aprobate legal. Orice organizație de învățământ superior trebuie să urmeze un proces de evaluare externă, pentru a-și evalua calitatea și a dobândi autorizația provizorie de funcționare, urmată de acreditarea sa oficială, precum și acreditarea programelor sale de studii. În general, aceasta cerință este obligatorie pentru toate instituțiile sau organizațiile de învățământ superior care oferă programe și activități de învățământ superior și permite acestor entități, în urma încheierii cu succes a procesului, să folosească titulatura de “universitate” sau orice alt nume similar, recunoscut legal. De asemenea, instituțiile de învățământ superior sunt principalele responsabile cu privire la calitatea și asigurarea calității ofertei lor. Instituțiile de învățământ superior se pot deosebi după dimensiune, calitate, resurse, numărul profesorilor sau studenților etc., în măsura în care instituțiile de învățământ superior sunt nevoite să mențină un echilibru între cererile, deseori conflictuale, ale părților interes și valorile instituționale. Instituțiile de învățământ superior pot fi deci locale sau globale, de elita sau de masă, specializate

sau transdisciplinare, și pot adopta fie o cultură academică (caracterizată prin crearea de cunoaștere, excelență științifică, libertate academică și libera circulație a rezultatelor), fie o cultură orientată spre afaceri (caracterizată prin crearea de profil și apropierea individuală a bogației sociale).

INVESTIGAREA OPINIILOR STUDENȚILOR

O metodă de examinare care utilizează studii și interviuri pentru a determina gradul de satisfacție al studenților înscriși referitor la programe, servicii și alte aspecte ale experienței lor academice. De obicei, studenții sunt rugați să răspundă la o serie de întrebări cu răspuns deschis sau închis sau prin telefon. Studiul poate include chestionare la clasă, chestionare prin poștă, chestionare prin telefon și/sau interviuri (standard, față în față sau focus grup). Studiile făcute pe studenți sunt relativ ieftine, ușor de gestionat și pot coopta participanți pe o arie extinsă. Sunt cel mai indicate în cazul subiectelor concise și puțin sensibile, putând oferi o imagine, din perspectiva studentului, a ceea ce se întâmplă la un moment dat în respectiva instituție de învățământ superior. Unii observatori ar putea pune la îndoială validitatea sau exactitatea acestor anchete, ca și relevanța lor pentru politica academică.

NIVELURI DE PERFORMANȚĂ (BENCHMARK)

Un standard, un punct de referință sau un criteriu în funcție de care poate fi măsurată, calculată, evaluată calitatea unui lucru sau rezultatele unei activități anume. Termenul semnifică o măsură a performanței practicilor pozitive. Existența benchmark-ului este un pas necesar în procesul general de stabilire a nivelurilor de performanță.

Informații legate de niveluri de performanță: Formulări naționale clare ale unor standarde academice sau rezultate pentru subiecte individuale. Unele țări (de ex. Marea Britanie) dezvoltă benchmark-uri de acest gen ținând seama de un anumit grup de subiecte ca parte a procesului de asigurare a calității.

Stabilirea nivelurilor de performanță pe subiect / Enunțuri legate de stabilirea nivelurilor de performanță: Enunțurile benchmark-ului pe subiect oferă comunității academice mijloacele prin care să descrie natura și caracteristicile programelor pe un anumit subiect, ca și așteptările generale legate de standardele pentru acordarea unei diplome la un nivel dat al ariei unui anumit subiect. Sunt puncte de referință într-un cadru de lucru privind asigurarea calității în mai mare măsură decât enunțurile normative legate de programele de studiu.

Niveluri de performanță pentru dezvoltarea cursurilor: Principii privind standardele minime folosite pentru crearea, dezvoltarea și susținerea unui curs.

PRACTICI POZITIVE

O metodă superioară sau un procedeu inovator care implică un set acceptat de practici sigure și acceptabile, și care are ca rezultat îmbunătățirea performanței unei instituții sau a unui program de învățământ superior, de obicei recunoscut ca fiind “cel mai bun” de către alte organizații omoloage. Practicile pozitive nu reprezintă neapărat perfecțiunea, exemplul sau modelul absolut, prin aplicarea căruia să fie asigurată îmbunătățirea performanței unei instituții sau a unui program de învățământ superior; mai degrabă, este

vorba despre identificarea celei mai bune abordări pentru o situație anume, în condițiile în care instituțiile și programele diferă foarte mult, în funcție de părțile interesate și obiectivul urmărit.

PROGRAM DE STUDII

O componentă de bază, modulară, a învățământului superior, care include toate activitățile (design, organizare, administrare, ca și procesul de predare, învățare și cercetare) care se desfășoară într-un anumit domeniu și conduce la obținerea unei diplome universitare. Programele de studii sunt create de către instituții sau organizații de învățământ superior și pot să varieze în funcție de nivelul diplomelor universitare (Licență, Masterat, Doctorat), de tipul de studiu (zi, seral, la distanță etc.) și de domeniul de specializare, în concordanță cu diviziunea academică și profesională a muncii. Un program de studii este realizat prin: (i) o *programă (curriculum)*, incluzând toate disciplinele care duc la diplomă universitară, împărțite pe an de studiu, ponderea lor fiind exprimată în credite de studiu de tip ECTS (European Credit Transfer System); (ii) *programme de curs (syllabus)*, conținând o descriere a temelor și practicilor de predare și învățare asociate cu predarea, învățarea și evaluarea; (iii) *schema de organizare a studenților și personalului didactic*, acoperind perioada de implementare a programului de studii ; (iv) sistemul academic de asigurare a calității pentru toate activitățile necesare realizării programului de studii.

RECUNOAȘTERE

Recunoașterea oficială a: (i) *diplomelor individuale, academice sau profesionale*; (ii) *programelor unei instituții de învățământ superior și/sau*; (iii) *agențiilor de asigurare a calității*, de către o autoritate competentă în ceea ce privește recunoașterea, care identifică anumite standarde și/sau valori pentru scopuri speciale care arată rezultatele recunoașterii. Recunoașterea este de obicei de natură inter-instituțională și trans-frontalieră. În ceea ce privește recunoașterea diplomelor individuale, experiențelor de studiu (de ex. notele, diplomele sau perioadele de studiu) sunt validate în vederea facilitării accesului celor care le dețin către activități legate de educație și/sau de angajare. În acest punct ar trebui diferențiate cel puțin două tipuri de recunoaștere: cea pentru nevoi academice și cea pentru nevoi profesionale. Recunoașterea la nivel de program se referă în general la recunoașterea unui anumit program de studiu al unei instituții de învățământ superior de către o altă instituție de învățământ superior. Funcționează pe baza procedurii de “recunoaștere colegială”, cu scopul de a permite unui student la prima instituție menționată să-și continue studiile în cadrul celeilalte instituții sau să-l dispenseze de re-studierea unor materii și material care nu diferă semnificativ de la o instituție de învățământ superior la alta. În ceea ce privește instituțiile, recunoașterea se referă la acceptarea agențiilor de asigurare a calității sau a organizațiilor de acreditare, considerate a fi instituții pentru asigurarea calității demne de încredere, eficiente și responsabile, care respectă anumite standard de recunoaștere, stabilite de autorități competente în ceea ce privește recunoașterea (de obicei străine).

Recunoașterea academică: Aprobarea cursurilor, a diplomelor unei instituții de învățământ superior (naționale sau străine) de către o alta, în scopul permiterii accesului studentului la continuarea studiilor. Recunoașterea academică poate fi solicitată și în scopul continuării unei cariere universitare într-o altă instituție și, în unele cazuri, în

scopul accesului la alte activități ocupaționale de pe piața de muncă (recunoașterea academică pentru nevoi personale). În ceea ce privește Spațiul european al învățământului superior, pot fi luate în considerare trei principale niveluri de recunoaștere, laolaltă cu instrumentele atașate acestora (așa cum sugerează Convenția de la Lisabona și Procesul Bologna): (i) *recunoașterea diplomelor, inclusiv a antecedentelor educaționale și a experienței profesionale, cu scopul de a permite intrarea sau re-intrarea în învățământul superior*; (ii) *recunoașterea perioadelor de studiu scurte, în vederea mobilității studentului, având ca principal instrument Sistemul european pentru transferul creditelor (ECTS)*; (iii) *recunoașterea diplomelor complete, având ca instrument principal “Suplimentul de diploma”*.

Recunoașterea reciprocă: Acord între două sau mai multe instituții, prin care își validează reciproc diplomele, programele sau chiar instituțiile și/sau declarația a două sau mai multe agenții de asigurare a calității sau de acreditare confirmând faptul că metodologia adoptată de acestea este corectă și ca procedurile funcționează în conformitate cu ea.

Recunoașterea profesională: Se referă la dreptul de practică și la statutul profesional acordat deținătorului unei diplome. Din cauza existenței unor reguli diferite de recunoaștere a diplomelor sau titlurilor, se pot distinge două grupe: *recunoașterea profesională de iure*, aplicată dreptului de practică într-o anumită țară, în cadrul unei profesii reglementate legal (cum ar fi de ex. cea de medic). În Uniunea Europeană, de exemplu, regulamentele respective există atât în țările de origine, cât și în țările gazdă și fac subiectul mai multor directive specifice ale Uniunii Europene. *Recunoașterea profesională de facto* se referă la situațiile de recunoaștere profesională nereglementată, cum ar fi situațiile în care nu există sau nu e necesară o autorizație națională legală.

Recunoașterea antecedentelor educaționale: Recunoașterea oficială a aptitudinilor, cunoștințelor și competențelor care sunt dobândite prin experiența de lucru, formare informală și experiența de viață.

REZULTATE

Rezultatele anticipate sau obținute ale programelor sau îndeplinirea obiectivelor instituționale, demonstrabile printr-o gamă largă de indicatori (cum ar fi cunoștințele studenților, aptitudinile cognitive și atitudinile). Este vorba despre rezultatele directe ale programului de instruire planificat în vederea dezvoltării studentului /celui care învață în toate domeniile. Trebuie făcută diferența între rezultat și obiectiv, acesta din urma fiind un rezultat căutat. În general, fiecare enunț referitor la rezultate ar trebui să descrie un singur efect al programului de instruire, nu să concentreze mai multe efecte într-un singur enunț. De asemenea, enunțurile ar trebui detaliate și ușor de înțeles de tot corpul profesoral și de studenții dintr-un anumit departament.

Evaluarea rezultatelor: Procesul de evaluare și îmbunătățire a anumitor rezultate ale unei instituții de învățământ superior, în scopul demonstrării eficacității instituției respective. Examinarea poate privi randamentul corpului profesoral, eficacitatea practicilor instituționale și/sau funcționarea departamentelor sau programelor (de ex. revizuirea programelor, a bugetului etc.). Este o procedură formativă folosită pentru auto-

analiza instituțională, reduceri de ordin financiar, evaluare a programelor și o mai bună înțelegere a nevoilor acute ale studenților.

Rezultatele învățării studentului: Enunțuri legate de ce se așteaptă să știe, să înțeleagă și/sau să fie capabilă să demonstreze după încheierea unui proces de învățare o persoană care învață, dar și de aptitudinile intelectuale și practice specifice dobândite și demonstrate la încheierea cu succes a unei unități de studiu, a unui curs sau a unui program. Rezultatele învățării și criteriile de examinare determină condițiile minime de acordare a unui credit, în timp ce notarea are la bază satisfacerea sau nu a condițiilor de acordare a creditului. Rezultatele învățării se deosebesc de obiectivele procesului de învățare prin faptul că privesc realizările celui care învață și nu intențiile de ansamblu ale profesorului.

Evaluarea rezultatelor studentului: Activitatea de asamblare, analizare și folosire a dovezilor cantitative și calitative legate de rezultatele proceselor de predare și de învățare în vederea studierii concordanței acestora cu intențiile declarate și obiectivele educaționale și asigurării unui feedback corespunzător care poate stimula perfecționarea.

Rezultatele cuantificabile: Rezultatele ce pot fi măsurate; toate evaluările măsurabile ale rezultatelor studenților (exceptând câștigurile subiective ale învățării) inclusiv aptitudinile pentru funcții de conducere și caracteristicile de ordin afectiv. Printre exemplele de rezultate cuantificabile sunt incluse: numărul de persoane care sunt angajate, numărul de oameni care se prezintă la vot și numărul de persoane care obțin o diplomă de absolvire. Beneficiile procesului de învățare include progrese în vorbire, ascultare, citire, scriere și lucrul cu cifrele. Aptitudinile pentru funcții de conducere include capacitatea de rezolvare a problemelor, gândirea critică și meta-cunoașterea. Măsurile legate de afectiv includ stima de sine, încrederea în sine și comunicarea interpersonală.

STABILIREA NIVELURILOR DE PERFORMANȚĂ (BENCHMARKING)

Metoda standardizată, folosită pentru colectarea și raportarea datelor operaționale esențiale într-un mod în care să permită comparații relevante între performanțele diferitelor organizații sau programe, având de obicei ca scop stabilirea practicilor pozitive, diagnosticarea problemelor de funcționare și identificarea punctelor tari. Stabilirea nivelurilor de performanță îi oferă organizației (sau programului) referințele externe și practicile pozitive care să stea la baza evaluării sale și a construirii procedurilor de lucru.

Benchmarking-ul mai poate fi definit astfel:

- un instrument de diagnostic (un ajutor pentru emiterea judecății privind calitatea)
- un instrument de auto-perfecționare (un instrument pentru managementul calității / asigurarea calității), care oferă organizațiilor (programelor) posibilitatea de a se compara cu altele în ceea ce privește anumite aspecte ale performanțelor, cu scopul de a găsi modalități de îmbunătățire a acesteia;
- o evaluare deschisă și combinată a serviciilor și procedurilor, cu scopul de a învăța din practicile pozitive;
- o metoda de a învăța o instituție cum să se perfecționeze;

-un proces în desfășurare orientat sistematic, de comparare și măsurare continuă a procedurilor de lucru ale unei organizații cu cele ale altora, prin crearea unei focalizări externe asupra activităților interne.

Benchmarking-ul presupune pași specifici și proceduri structurate. În funcție de ceea ce este comparat sau de tipul de informație pe care îl colectează o instituție, există mai multe tipuri:

- *benchmarking strategic al nivelurilor de performanță* (centrat pe ceea ce se face, pe strategiile pe care le folosesc organizațiile aflate în competiție)
- *benchmarking operațional* (centrat pe felul cum se fac lucrurile, pe cât de bine funcționează organizațiile și modalitatea prin care ating performanța)
- *benchmarking bazat pe date* (statistic, care examinează compararea scorurilor bazate pe date și a indicatorilor convenționali de performanță)

De asemenea, există *BENCHMARKING extern/intern* și *BENCHMARKING extern combinat/trans-industrie/implicit*. În cadrul diferitelor categorii BENCHMARKING-ul poate fi fie vertical (având ca scop cuantificarea costurilor, a volumului de muncă și aflarea productivității ariei unui program predefinit) sau orizontal (fiind centrat pe observarea costurilor rezultatelor unui singur proces care acoperă mai multe domenii ale unui program).

Stabilirea internă a nivelurilor de performanță: Compararea performanțelor programelor similare aflate în competențe diferite ale unei instituții de învățământ superior. Benchmarking-ul intern este executat de obicei de instituții mari, descentralizate, cu mai multe departamente (sau unități) ce desfășoară programe similare.

Stabilirea externă / concurențială a nivelurilor de performanță: Compararea performanțelor în domenii/sectoare cheie, pe baza unor termeni de măsurare specifici și ai informațiilor primite de la instituții considerate drept concurențiale.

Stabilirea funcțională (colaborativă externă) a nivelurilor de performanță: Benchmarking ce implică compararea proceselor, practicilor și performanțelor cu cele din instituții similare care fac parte dintr-un grup mai mare de instituții din același domeniu și care sunt competitori direcți.

Stabilirea trans-instituțională a nivelurilor de performanță: Benchmarking care observă mai multe instituții în căutarea unor practici noi, inovatoare, indiferent de sursa acestora.

Stabilirea implicită a nivelurilor de performanță: Tip de cvasi-benchmarking care se ocupă de producția și publicarea de date și de indicatori de performanță care ar putea fi utili pentru o analiză comparativă inter-instituțională. Nu are la bază participarea proactivă și voluntară a instituțiilor (ca în cazul celorlalte tipuri), și este rezultatul presiunii pieței, al finanțării centralizate și/sau al agențiilor coordonatoare. Multe dintre prezentele activități de benchmarking care au loc în Europa sunt de această natură.

Stabilirea genetică a nivelurilor de performanță: Compară instituțiile în privința unui procedeu sau serviciu de bază (de ex. canalele de comunicare, rata de participare și rata de abandon). Compară nivelul de bază al unei activități cu un proces din alte instituții cu activitate similară.

Stabilirea nivelurilor de performanță bazată pe proces: Merge dincolo de compararea scorurilor bazate pe date și indicatori de performanță convenționali și se axează pe procesele prin care se ajunge la rezultate. Examinează activitățile compuse din sarcini,

pașii care depășesc granițele dintre funcțiile convenționale existente în toate instituțiile. Merge dincolo de compararea datelor și se concentrează pe procesele prin care se ajunge la rezultate.

STANDARDE

Enunțuri privind un nivel așteptat de cerințe și condiții de bază căruia se examinează calitatea sau la care instituțiile de învățământ superior și programele lor trebuie să ajungă pentru a fi acreditate sau atestate. Standardele pot avea o formă cantitativă fiind în principal rezultatul benchmarking-ului, sau pot fi calitative, indicând numai scoruri specifice (de ex. Eficacitate educațională, durabilitate, angajamentele principale etc.). În cazul standardelor cantitative, acestea includ niveluri de prag care trebuie atinse de instituții de învățământ superior și programele lor în vederea acreditării. Destul de des, pragurile sau “standardele de bază” sunt definite la nivelul minim acceptabil de calitate. În alte contexte, standardele se referă la cel mai înalt nivel de calitate, fiind numite “standarde de excelență”. Acestea pot fi rezultatul unui exercițiu de benchmarking sau pot fi presupuse implicit, fiind recunoscute ca atare, într-o manieră colegială, de către colegi. Standardele pot avea diferite puncte de referință: (i) *input-uri* (de ex. standardele de context); (ii) *output-uri* (de ex. standardele de performanță); (iii) *proces*.

Standardele pot fi generale (pentru diplome; de ex. Licență sau Masterat) sau centrate pe subiect (de ex. enunțuri în vederea stabilirii nivelurilor de performanță pe discipline în Marea Britanie). Standardele pot varia de asemenea și în funcție de diferitele tipuri de metode de stabilire a standardelor (în funcție de criterii, de competența minimă sau de metodele de stabilire a obiectivului). Pentru a aprecia corect dacă un anumit nivel de standard/prag este realizat sau nu, acesta trebuie formulat clar și explicit și legat de criterii specifice care pot fi mai departe divizate în indicatori (mai operaționali). Standardele sunt astfel legate de o anumită cultură a documentării (a programelor instituționale). În contextul diversității tot mai accentuate din spațiul învățământului superior, traducerea calității academice în standarde și indicatori a devenit complexă. De multe ori devine evidentă o abordare mai dinamică în ceea ce privește definirea și examinarea standardelor (un amestec de competențe bazate pe realitate și competente potențiale).

Provocarea este triplă: (i) *de a diminua numărul standardelor de referință*; (ii) *de a lega de indicatorii de performanță adecvați, utilizând în același timp criterii specifice în cadrul unei culturi a documentării*, (iii) *de a asigura suficientă flexibilitate în formularea standardelor*, pentru a permite crearea unor direcții de dezvoltare inovatoare. Standardele sunt considerate de multe ori sinonime cu criteriile, de exemplu în Statele Unite, în timp ce în Europa, standardele sunt din ce în ce mai diferențiate de acestea. Se folosește de asemenea distincția între calitate și standarde (similară diferenței între proces și rezultate), termenul de „standarde de calitate” utilizat uneori fiind echivalent cu noțiunea de standarde în sens de criterii.

În învățământul superior standardele sunt deseori stabilite și evaluate în patru domenii mari: a) Standarde academice (legate de abilitățile intelectuale ale studenților); b) Standardele de competență (legate de abilitățile tehnice ale studenților); c) Servicii standard (se referă la standardele serviciilor oferite studentului de către organizație) d) Standarde organizaționale (principii și proceduri prin care instituția se asigură că oferă un mediu de învățare și cercetare propice).

Standardele de conținut: Nivel al competențelor principale, cunoștințelor relevante și aptitudinilor legate de aria unui subiect, i.e., tot ceea ce un student ar trebui să știe sau să poată face. Standardele de context modelează ceea ce intră în programul de studiu și se referă la input-urile cerute.

Standardele educaționale: Nivel de cerințe și condiții privind diferite stadii ale procesului educațional și relația dintre respectivele stadii, cum ar fi input-urile, procesele și output-

urile . Exista diverse tipuri de standarde educaționale privind in general resursele pentru învățare , programele și rezultatele și performanța studentului (standarde de conținut , de performanța , de competența si standarde pentru oportunitatea de a invata.

Standardele de performanța: Niveluri de realizare/cunoaștere aprofundată care sunt considerate ca fiind exemplare sau adecvate , i.e. detalieri despre cât de buna trebuie să fie munca unui student pentru a satisface standardele de conținut. Standardele de performanța modelează așteptările pentru rezultate educaționale .

Standarde europene: (i) Pentru asigurarea internă a calității în cadrul instituțiilor de învățământ superior - politici și proceduri pentru asigurarea calitații, aprobarea, monitorizarea și revizuirea periodică a programelor și titlurilor, evaluarea studenților, asigurarea calitații corpului profesoral, resurse de învățare și asistență acordată studenților, sistemul informațional, informația publică (conform ENQA);

(ii) Pentru asigurarea externă a calitații învățământului superior - folosirea de proceduri de asigurare internă a calitații, dezvoltarea de procese de asigurare externă a calitații, revizuirii periodice, analiză amplă de sistem (conform ENQA);

(iii) Pentru agențiile de evaluare externă a calitații - folosirea de proceduri de evaluare externă a calitații în învățământul superior, statutul oficial, activități, resurse, misiunea, independența, criteriile și procese de asigurare externă a calitații folosite de respectivele agenții.